

Inuiaqatigiit nunatsinni tarnikkut peqqinnerulernissaannik siunertaqarluni periusissiamik UPA2027-mut Naalakkersuisut suliaqaqqullugit peqquneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffissaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Nivi Rosing, Inuit Ataqatigiit)

Siullermeerneqarnera

Siunnersuuteqartumut, Nivi Rosing, Inuit Ataqatigiit, Naleqqamiit qujarusuppugut.

Siunnersuutip sammisaa pingaaruteqarluinnarpoq.

Siullertut erseqqissumik oqaatigissavara:

Sammisap eqqarsaatigissagaanni inuiaqatigiittut inissisimanerput ataasinguamilluunniit akuersaarsinnaanngilarput.

Nunatsinni inuusuttut neriuutaarukkaangata.

Ilaqutariit ingerlaavartumik imminut toquttoqarneranik eqqugaagaangata.

Meeqqat persuttaanermik, imigassamik ajornartorsiutinik, kinguaassiuutitigut atornerluinermik toqqissisimannginnermillu akornanni peroriartoraangata.

Taakku inunntu eqqugaasunut alianarluinnartuupput.

Inuiaqatigiittullu nanertuuteqarnerput takutippaat.

Tamannalu pissutigalugu siunnersuummi qaqinneqarlunilu sammineqartoq Naleqqamiit ilungersornartutut isigaarput.

Nalunngilarpummi tarnikkut peqqissuseq pingaaruteqarluinnartoq.

Nalunngilarpullu aamma nunasiaataasimanerup kingunerluutai inuiaqatigiinni suli ajornartorsiutigigut.

Nalunngilarput kulturitsinnik immikkoortitaaneq, kinaassutsip tammariartornera, inuiaqatigiinni allanngornerujussuit oqaluttuarisaanikkullu kingunerluutit kinguaariippassuarnut sunniuteqartartut.

Tamanna aamma Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup imminut toquttarneq pillugu nalunaarusiaani erserpoq. Nalunaarusiaani meeraanermi artornartunik nalaataqarnerit, inuiaqatigiinni allanngornerit kulturikkullu immikkoortitaaneq aarlerinartorsiortitsisutut taaneqarput.

Siunnersuummi nunasiaataasimanerup kingorna tarnikkut kingunerluutit aammalu mamisarnissap pisariaqarnera taaneqartut isumaqataaffigaagut.

Kisianni maani aamma unneqqarissumik oqartariaqarpugut.

Nunatsinni periusissianik amigaateqarneq ajornartorsiutaajunnaarnikuuvoq.

Ajornartorsiummi annerpaaq tassaavoq tunngaviusumik allannguinningineq.

Naalackersuisut Inatsisartunilu amerlanerussuteqartut inuiaqatigiinni ajornartorsiutit tamangajannut akissutissaat tassaaginnaavippasippoq:

Periusissiaq nutaaq.

Nalunaarusiaq nutaaq.

Misissuisitsineq nutaaq.

Suleqatigiissitaq nutaaq.

Innuttaasullu ulluinnarni pitsaanerulernermik misigisaqaratik.

Taamaamat Naleqqamiit oqaatigissavarput: naammaqaaq.

Periusissiat qassit suliareqqussagatsigit? Sapiissuseqartariaqarpugut nassuerutigissallugu periusissiat amerlanerusut inunnik annaasinaaviannngitsut.

Periusissiat arlalippassuit atuutereerput. QAMANI periusissiaq atuutereerpoq.

Inuunerita III atuutereerpoq, tassa *Meeqqat Inuunerinnissaat*

pillugu Suleqatigiinnissamat Naalackersuisut Periusissiaat, 2020-2030-mut atuuttoq.

Iliusissatut pilersaarusiat piupput.

Paasititsiniaanerit piupput.

App-it piupput.

Ataqatigiissaarisooqatigiit piupput.

Naalackersuisumut §37 naapertorlugu apeqquteqarnikuuvunga imminut toqunnissamik pinaveersaartitsineq pillugu.

Naalackersuisut apeqqtinnut nr. 061-2026-imut akissuteqaamminni namminneq oqaatigaat suliniutit amerlasuut aallartinneqareersut: Qamani-app, ilinniartitsisut pikkorissarneri, Tusaannga.gl, paasisitsiniaanerit, pikkorissaanerit ataqatigiissaarinerillu.

Ajoraluartumik aamma paasivara nunaqqatigiinni attaveqatigiit (lokale netværk) ulloq manna tikillugu pilersinneqarnikuunngitsut.

Periusissiaq 2023-mi saqqummiunneqarmalli ukiut pingasut ingerlasimapput nunaqqatigiinni attaveqatigiit sulit pilersinneqarnikuunatik. Tassa, tamanna timitalersuinermut amigaateqarneq takussutissaavoq.

Piviusormi qivialaartigu.

2018-mili imminut toquttut 2025-mi amerlanerpaajusimapput.

Inuit 50-it.

Ukioq ataaseq ingerlanerani inuit 50-it.

84 procentii angutaapput.

Eqqugaanerpaat tassaapput inuusuttuaqqat 15-it 24-illu akornanni ukiullit.

Eqqugaanerpaanerusut tassaapput Avannaani Tunumilu illoqarfinniittut.

Taamaattumik, apeqqut ippingianaraluartoq, aperisariaqarpugut:

Periusissiat taama pitsaatigippata – taava sooruna ajornerusumut ingerlasugut?

Tassanilu Naleqqamiit ajornartorsiutip tunngavianut tikkuaasariaqarpugut.

Tarnikkut peqqissuseq ulluinnarni inuuniarnikkut atugassarititaasunik tunngaveqarpoq.

Pitsaasumik najugaqarneq aningaasaqarnikkullu toqqissisimaneq.

Suliffeqarneq nerisaqarnissamullu qulakkeerinnittoqarneq.

Nuannersumik siunissaqarnissamut takorloorsinnaaneq. Nunamini nammineq

angerlarsimaffittut misigisimaneq atorfissaqartinneqartutullu misigisimaneq.

Tassa taakku inuit tarnikkut qanoq inissisimanerannik aalajangeeqataasarput.

Tassanilu toqqaannartumik oqartariaqarpugut:

Naalackersuisut allanngorartarsimasut, Inuit Ataqtigiit aamma siuttoralugit, tunngaviumik atugassarititaasut naammattumik pitsanngorsarsimangilaat.

Nunaqarfiit inuerukkiartorput.

Piniarneq aalisarnerlu tatineqarput.

Ineqarniarneq ajornartorsiutaavoq.

Akit qaffakkiartorput.

Nerisassat akisunerulersimapput.

Ilaqutariit amerlasuut aningaasaqarnikkut ilungersorlutik inuupput.

Tamatuma saniatigut aningaasarpasuit allaffissornermut, aqutsinermut, siunnersortinut periusissianullu ukiut tamaasa atorneqartarput.

Kisianni inuit allagaatit amerlanerulernerisigut tarnikkut peqqinnerulertanngillat.

Inuit inuuniarnikkut ataqqinartumik toqqissisimanartumillu atugaqarnikkut peqqinnerulertarput.

Aamma tarnikkut peqqissuseq kinaassuserlu ataqtigiipput.

Maanilu pingaarutilimmik tikkuaasariaqarpugut.

Inuit Ataqtigiit siunnersuummi matumani nunasiaataasimanerup kingunerluutai aammalu inuiaat nunap inoqqaajusut pillugit oqariartuuteqarput.

Kisianni Naleraq Kalaallit, Nunap Inuii, nunatsinni nalunaarsorneqartalernissaannik siunnersuuteqaraangat - tassa inuiaat nunap inoqqaajusutut kisitsisitigit pisortatigoortumillu takuneqarsinnaalernissaat pillugu – taava Inuit Ataqtigiit tapersorneq ajorpaat.

Tamanna annertuumik assortuussutaavoq.

Qanoq ilillutit nunap inoqqaajusut pillugit politikkiorsinnaavit, nunap inoqqaajusut nalunaarsorneqarnissaat kissaatiginngikkukku?

Qanoq ilillutit naligiinnginneq uuttussaviuk?

Qanoq ilillutit assigiinngisitsineq uppersarsassaviuk?

Qanoq ilillutit suliniutit eqqortumik sammissavigit?

Qanoq ilillutit kikkut arlaatigit eqqugaanerpaanersut paasissaviuk?

Siunnersuuteqartoq aamma naggueqatitsinnut tikkuaavoq. Ilisimatitsissutigilaarusuppara Canadami naggueqatigit Nunap Inoqqaavittut nalunaarsorneqareersut. Taamaammat naggueqatigit kisitsisitigit ersarissumik takusinnaavaat nunap inoqqaavi qanoq eqqugaasimanersut qanorlu iliuuseqarfigineqarsinnaasut.

Tassa Naleqqamiit nunatsinni aamma taamaaliorsinnaanissarput suli ukkatarivarput.

Ajornartorsiut tamanna nunat tamalaanit aamma tikkuarneqareerpoq.

Naalagaaffiit Peqatigiinniit, tassa FN-ip, nunap inoqqaavi pillugit immikkut nalunaarusiortartuat paasissutissat pitsaanersut pisariaqartinneqartut oqaatigaa. Aamma kikkut kalaaliunersut nalunaarsorneqartariaqartoq innersuussutiginiuuua. Allaat ICC siulittaasuat Sara Olsvig ilalersimavaa.

Kisianni Naleraq ajoraluartumik tassani akerlilersorneqartarpoq.

Tamannalu eqqumiittorujussuuvoq pissutigalugu Kalaallit/Inuit tassaammata inuiaqatigiinni ajornartorsiutitigit imminullu toquttarnermik eqqugaanerpaasut. Taakkuuku siunnersuummi sammineqartut.

Kalaallit suusupagineqaannaavipput. Kalaallit pingaartinneqartariaqalerput.

Salliunneqartariaqalerput.

Oqaasiinnaanngitsumik. Periusissialioqqinnermiunngitsoq. Timitalersuinikkut.

Kalaallit aningaasaqarnikkut ineriartortitsinermi pingaartinneqartariaqalerput.

Inuussutissarsiornermi.

Aalisarnermi.

Takornariaqarnermi.

Ilinniartitaanermi.

Ineqarnermi.

Tassami nunatsinni sumiiffiit piorsarsimassusitsinnik annerpaamik napatitsisimasut tassaapput sumiiffiit tunuinneqarsimasutut misigisimanerpaasut.

Aamma inuit neriutaaruttarput ineriartorneq inuit pinnagit ingerlanneqaraangat.

Taamaattumik Naleqqamiit isumaqarpugut imminut toquttarnermik pinaveersaartitsinerup pingaarnerpaartaanut ilaalluinnartoq tassaasoq:

Inuiaqatigiinni inuit pisariaqartinneqartutut misigisalernissaat.

Inuusuttut nunaminni siunissaq takusinnaasariaqarpaat.

Ilaqutariit aningaasaqarnikkut naqisimaneqaratik inuusinnaasariaqarput.

Kalaallit nunaminni namminneq avataaneersutut misiginnginnissaat pisariaqarpoq.

Oqaatsivut, piorsarsimassuserput, piniarneq najukkanilu ataatsimoorfiit

kinguariatunginnissaat tatineqannginnissaallu ukkatarineqartariaqarput.

Inuiaqatigiit tarnikkut peqqinnerulissagunik aningaasaqarnikkut politikikkullu

aaqqissuussinerit/strukturit sammineqartariaqarput.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup nalunaarusiaani aamma pingaarutilimmik oqaatigineqarpoq imminut toquttarnermik pinaveersaartitsineq inuit ataasiakkaat katsorsarneqarnerannik kisiimi tungaveqarsinnaanngitsoq, kisianni inuiaqatigiinni aaqqissuussaaneqarpoq tungaatigut iliuuseqarfigineqartariaqartoq.

Tassa taanna Naleqqami sivisuumik oqariatuutigisimavarput.

Ajornartorsiut aaqqissuussaaneqarpoq tungavoq.

Taamaappat sooq taava periusissiaq nutaaq ujartorneqarpa?

Sooq aningaasat inunnut toqqaannartumik atorineqanngillat?

Sooq piitsuussuseq annikillisarniarlugu aaqqissuusseqqinneq ujartorneqanngila?

Nunaqarfiit nukittorsarniartigit.

Ineqarniarneq pitsanngorsarniartigu.

Kalaallit inuussutissarsiornermi annertunerusumik iluaquteqarnissaat qulakkeerniartigu.

Allaffissornerisuaq annikillisarniartigu aningaasallu amerlanerit innuttaasunut

toqqaannartumik atorlugit.

Ukiuni makkunani innuttaasut aningaasatigut ilungersorput. Tamanna ulluinnarni malugineqartarpoq.

Anaanaq kisimiittooq meeqqaminik pilersuisooq akiliutissaminik qanoq akilissanerlugit eqqarsaatigigaangat, periusissiaq nutaaq iluaqutiginaangiilaa.

Inuusuttut ineqarniarlutik ajornartorsiorput.

Ilaqutariit aningaasaqarnikkut naqisimaneqarput.

Nunaqarfinni suliffissaaleqipput.

Kalaalerpassuit ineriartortitsinermi qimataasutut misigipput.

Taamaakkami ajornartorsiut tarnikkut peqqissutsimut tunngasoq allarpassuarnut aamma tunngavoq. Ajornartorsiut tassaavoq inuiaqatigiittut kukkusumut ingerlaneq. Kukkusumik aaqqissuineq.

Taamaattumik Naleqqamiit isumaqarpugut aningaasaqarnikkut allatut pingaarnersiuinissamut piffissanngortoq.

Allaffissornikillisaaneq.

Periusissiat ikinnerusut.

Siunnersortinut nalunaarusianullu aningaasartuutit ikinnerusut.

Aningaasat amerlanerit toqqaannartumik innuttaasunut iluaqutaasut.

Aningaasat ulluinnarni inuuniarnikkut pitsaanerulersitsisut.

Tassami inuiaqatigiit ilumut tarnikkut peqqinnerulersinniarutsigit, taava oqaatsit naammanngillat. Allagaatit naammanngillat.

Inuiaqatigiit aaqqissuussaananerannik allannguinnissamut sapiissuseqartariaqarpugut.

Kalaallit salliutillugit pimoorusaqarnissamut sapiissuseqartariaqarpugut.

Naleqqamiit allannguutissatut siunnersuuteqarniarpugut imatut nipilimmik:

”Inuiaqatigiit nunatsinni tarnikkut peqqinnerulernissaannik siunertaqarluni Naalakkersuisut periusissiat ”Qamani” kiisalu ”Inuuneritta III” tamakkiisumik atuutilernissaannut aningaasanik sulisunillu amerlanerusunik immikkoortitsillutik peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.”

Taamatut oqaaseqarluta Naleqqamiit siunnersuut una Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliamut ingerlateqqipparput ataatsimiititaliarlu sulilluarnissaannut kissaappagut.

Qujanaq.